

مفاهیم عملیات روانی

نویسنده:
فرهاد کاویانی نیا

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

بهار ۱۳۹۹

کاویانی‌نیا، فرهاد، ۱۳۴۸ -	سرشناسه
مفاهیم عملیات روانی/مؤلف فرهاد کاویانی‌نیا؛ ویراستار سامان آزاد.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۳۹۹.	مشخصات نشر
۱۷۱ ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۲۲-۶۷۸۰-۵۵-۱	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه.	یادداشت
جنگ روانی	موضوع
Psychological warfare	موضوع
جنگ روانی -- ایران	موضوع
Psychological warfare -- Iran	موضوع
جنگ روانی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام	موضوع
Psychological warfare -- Religious aspects -- Islam	موضوع
ایران. ارتش. دانشگاه فرماندهی و ستاد. انتشارات دافوس	شناسه افزوده
Staff College. Dafoos Publisher & Commond Arm. Iran	شناسه افزوده
UB ۵۵	رده بندی کنگره
۳۰۳۳۴۳۱	رده بندی دیویی
۶۱۷۲۰۱۱	شماره کتابشناسی، مله.

عنوان: مفاهیم عملیات روانی

مؤلف: فرهاد کاویانی‌نیا

ویراستار: سامان آزاد

ناظر چاپ: حمید همت

طرح روی جلد: علیرضا قانع

صفحه‌آرایی: میلاد فرهادی

ناشر: انتشارات دافوس آجا

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۱۷۱

تاریخ نشر: بهار ۱۳۹۹

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۴۰۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۰۲۱ - ۶۶۴۱۴۱۹۱

www.dafoosaja.ac.ir

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفین می‌باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
فصل اول: در آمدی بر تاریخچه عملیات روانی	۱۳
محورهای عملیات روانی	۱۴
۱- تاریخچه عملیات روانی و گسترش	۱۴
۲- جنگ روانی جدید	۱۸
۳- ویژگی‌های جنگ روانی جدید	۱۸
۴- جنگ روانی در اروپا در دوران معاصر	۱۹
۵- جنگ روانی رژیم اشغالگر قدس علیه اعراب	۲۱
۶- تاریخچه جنگ روانی در صدد اسلام	۲۲
۷- جنگ روانی در اسلام	۲۳
۸- شیوه‌های جنگ روانی در فرهنگ اعراب و فرهنگ اسلامی	۲۴
۹- تاریخچه جنگ روانی استکبار علیه جمهوری اسلامی ایران	۲۵
۱۰- جنگ روانی استکبار در دوره دوم	۲۵
۱۱- بررسی تبلیغات استکباری	۲۶
۱۲- دوره سوم (دوران جنگ تحمیلی)	۲۷
۱۳- عناصر ویژگی‌ها و محورهای جنگ روانی عراق علیه ایران	۲۷
۱۴- محورهای جنگ روانی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران	۲۹
۱۵- بزرگنمایی کینه‌های تاریخی عراق علیه ایران	۳۰
۱۶- محورهای جنگ روانی عراق در بعد خارجی	۳۱
۱۷- محورهای اصلی جنگ روانی عراق که به طور اخص علیه مردم ایران انجام می‌شدند	۳۲
۱۸- دوره چهارم: پس از جنگ	۳۳
۱۹- محورهای جنگ روانی استکبار علیه جمهوری اسلامی ایران در دوران کنونی	۳۴
۲۰- ابزارهای اصلی جنگ روانی استکبار علیه جمهوری اسلامی ایران در دوران کنونی	۳۷
۲۱- عملیات روانی از دیدگاه مقام معظم رهبری	۳۸
۲۲- حقیقت و اهمیت عملیات روانی	۳۸
۲۳- راهبردهای ایران در مقابله با عملیات روانی	۳۹

۴۰	۲۴- هدف از عملیات روانی
۴۲	۲۵- ایجاد ساختار و سازمان عملیات روانی در نیروهای مسلح
۴۲	۲۶- ویژگی‌های ساختار جنگ روانی
۴۳	۲۷- روند اقدامات سلسله مراتب عملیات روانی
۴۴	۲۸- ساختار و سازمان عملیات روانی در نژادها
۴۶	۲۹- مأموریت گروهان عملیات روانی
۴۶	۳۰- وظائف افسر عملیات روانی
۴۷	۱- امبرد عملیات روانی: دفاعی و یا تهاجمی
۴۹	فصل دوم: تعریف، ارکان و اصطلاحات
۵۰	۱- تعریف عملیات روانی
۵۴	۲- تعریف فعالیت‌های روانی
۵۵	۳- تعریف جنگ روانی
۵۹	۴- تعریف بومی و نوین جنگ روانی
۶۰	۵- انواع سیاست‌ها
۶۰	الف- سیاست افزایش قدرت
۶۰	ب- سیاست امنیت ملی
۶۰	ت- سیاست بازدارندگی
۶۰	ث- سیاست پولی، ارز
۶۰	ج- سیاست تنش‌زدایی
۶۱	ح- سیاست جغرافیایی / ژئوپولیتیک
۶۱	خ- سیاست جهانی
۶۱	د- سیاست درهای باز
۶۲	ذ- سیاست دفاعی
۶۲	ر- سیاست قدرت
۶۲	ز- سیاست ملی / خط‌مشی ملی
۶۲	س- سیاست نظامی
۶۳	۶- عملیات روانی
۶۳	۷- فعالیت‌های روانی

۶۳	۸- عملیات ضد جنگ روانی
۶۴	۹- جنگ روانی
۶۴	۱۰- تم
۶۴	۱۱- تمساز
۶۴	۱۲- موارد هماهنگی
۶۵	۱۳- موارد عدم هماهنگی
۶۵	۱۴- تعریف مفهومی واژه «مذهبی»
۶۶	۱۵- تعریف مفهومی واژه «فرهنگی»
۶۷	۱۶- تعریف مفهومی واژه متغیر «اجتماعی»
۶۸	۱۷- تعریف مفهومی واژه «اقتصادی»
۷۱	۱۸- چرخه عملیات روانی
۷۲	۱۹- فرآیند عملیات روانی «بمبارآوری اطلاعات»
۷۳	۲۰- فرآیند عملیات روانی «تحلیل مطالبان مورد نظر»
۷۴	۲۱- فرآیند عملیات روانی «تور»
۷۵	۲۲- فرآیند عملیات روانی «تولید»
۷۶	۲۳- فرآیند عملیات روانی «انتخاب رسانه»
۸۰	۲۴- مدیریت سیستم فرآیند
۸۰	۲۵- شناسایی یک فرایند
۸۱	۲۶- تقسیم بندی فرایندها
۸۱	فرایندهای اصلی
۸۱	فرایندهای پشتیبانی
۸۱	فرایندهای توسعه
۸۱	۲۷- تشخیص فرایندهای سازمان و تعیین مالکیت آن‌ها
۸۲	۲۸- ضرورت بهبود فرایندها
۸۳	۲۹- نظام مدیریت فرایند
۸۳	۳۰- فواید نظام مدیریت فرایند
۸۳	۳۱- هماهنگی و عدم هماهنگی سیاسی
۸۴	۳۲- تعریف علم سیاست

۳۳- ویژگی‌های فن سیاست ۸۴

تعریف کامل فن سیاست ۸۴

تعریف مختصر فن سیاست ۸۴

۳۴- باید های سیاست، آنچه سیاست‌گذاری باید تامین کند ۸۵

۳۵- انواع سیاست ۸۵

۳۶- بایدهای سیاست کلان ۸۶

۳۷- تعاریف افراد از فن سیاست ۸۶

استدیان اسلامی ۸۶

استدیان غرضی ۸۷

۳۸- تعاریف سیاست بین‌الملل، سیاست خارجی و روابط بین‌الملل ۸۹

۳۹- برخی گرایش‌ها در مطالعه سیاست و روابط بین‌الملل ۹۰

۴۰- جغرافیای سیاسی ۹۲

قبل از انقلاب ۹۴

پس از انقلاب ۹۴

۴۵- رسانه ابزار سیاست ۹۶

۴۶- علوم سیاسی ۱۰۰

فصل سوم: هماهنگی و عدم هماهنگی ادیان و مذاهب ۱۰۳

۱- دین ۱۰۴

۲- تعریف دین ۱۰۸

۳- ریشه‌شناسی واژه دین ۱۰۹

۴- اهمیت دین ۱۰۹

۵- مذهب، عامل احساس هویت ۱۱۰

فصل چهارم: هماهنگی و عدم هماهنگی‌های اجتماعی و اقتصادی ۱۴۵

۱- روابط اجتماعی ۱۴۶

۲- جنبش اجتماعی ۱۴۶

۳- طبقه‌بندی جنبش‌های اجتماعی ۱۴۷

۴- شرایط پیدایش جنبش‌های اجتماعی ۱۴۸

۱۴۹	۵- بررسی تاریخی جنبش‌های اجتماعی
۱۴۹	۶- جنبش‌های اجتماعی در جهان
۱۴۹	۷- طبقه اجتماعی
۱۵۰	۸- پایگاه اجتماعی
۱۵۱	۹- شبکه اجتماعی
۱۵۲	۱۰- آنالیز شبکه‌های اجتماعی
۱۵۳	۱۱- آشنایی با شبکه‌های اجتماعی اینترنتی
۱۵۴	۱۲- شبکه‌های اجتماعی اینترنتی در دنیا
۱۵۵	۱۳- شبکه‌های اجتماعی اینترنتی در ایران
۱۵۶	۱۴- آدرس‌های برخی شبکه‌های اجتماعی اینترنتی
۱۵۷	۱۵- هماهنگی و عدم هماهنگی اقتصادی
۱۶۰	۱۶- رابطه میان فرهنگ و سیاست
۱۶۰	ماده ۱ وضعیت
۱۶۲	ماده ۲ مأموریت
۱۶۹	منابع و مآخذ

ظهور اسلام و انقلاب اسلامی ایران موجب بروز مفاهیم نوین عملیات روانی از صدر اسلام. انقلاب اسلامی ایران و تاکنون شده است، ملت سرافراز و سرزمین ایران، از دیرباز به دلایل مختلفی مانند موقعیت جغرافیایی، منابع معدنی، زمین‌های حاصلخیز، نفت و... آماج تهدیدات گوناگونی بود. که مهم‌ترین آن‌ها، هجوم دنیاطلبانی با قومیت‌های مختلف بوده، هست و خواهد بود. پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، این تهدیدات که می‌توان آن‌ها را به دو دسته داخلی «شامل شورش‌ها، خارج شدن مردم از صحنه، تأمل پذیری از القائنات دشمنان، اعمال تروریستی و...» و خارجی «شامل مخاصمات نظامی، اقتصادی، فرهنگی، عقیدتی و...» تقسیم نمود، شدت بیشتری یافته و روح پابندگاری و بوندگاری ساکنان این مرزوبوم را با خطرات فراوانی مواجه نموده و می‌نمایند، لذا ضرورت دارد که سران حکومت و به تبع آن سازمان‌ها و نهادهای وابسته دولت ایرانی که ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز جزء آن‌ها محسوب می‌شود، درصدد آن باشند تا نسبت به آسیب‌پذیری ملت و میهن خود برآمده و نیز، روحیه ستیزه‌جویی و تهاجم را در دیگران که علیه مردم این مرزوبوم، نیت پلیدی در سر می‌پرورانند، از بین ببرند، در راستای دستیابی به این دو هدف، راهکارهای گوناگونی مانند اعمال قوانین سخت، کشیدن یک دیوار ممانعتی فرضی دور کشور با جلوگیری از خروج و ورود ملت، تجاوزات نظامی و دیگری با کشورها و... وجود دارد، لیکن در حال حاضر که کشور بیشتر هدف تهاجمات بی‌پروم «تهاجم فرهنگی، جنگ روانی، ایجاد اختلافات قومی و...» قرار دارد، یکی از راهکارهای کارآمد مبارزه، توجه به طرح‌های عملیات روانی می‌باشد. عملیات روانی که سایه‌ها را به بدمت خلقت انسان دارد، روش تأثیرگذاری در افکار، عقاید، بینش‌ها، باورها و رفتارهای گروه‌های هدف، تعریف شده و در سه بعد موردتوجه قرار می‌گیرد:

۱) فعالیت‌های روانی

۲) عملیات ضد جنگ روانی^۱

۳) جنگ روانی

^۱ فصل نامه دافوس اجا - بهار ۱۳۸۵ - مقاله کاربردی ترس در جنگ روانی: سرتیب ۲ ستاد جمشید فرغانی نیا -

آنچه به عنوان اصول مشترک در هر سه بعد پیش گفته، علی‌رغم تفاوت کاربردهای آن‌ها، یکسان می‌باشند، عبارت‌اند از مناسب، متناسب، به‌موقع و کافی بودن که برای دستیابی به این اصول مشترک، ضروریست که بسترهای موجود برای طرح‌ریزی و اجرای عملیات روانی، شناسایی، اولویت‌بندی و انتخاب شود تا به‌عنوان پایه و مقدمه، به کار گرفته شود، در این راه اولین و مهم‌ترین قدم، تدوین فرایندی برای شناسایی، اولویت‌بندی و انتخاب بسترهای لازم جهت طرح‌ریزی می‌باشد که در اصطلاح عملیات روانی به این فعالیت «تدوین فرایند تم‌سازی»^۱ اطلاق می‌گردد.

می‌توان فعالیت روانی متناسب با بسترهای موجود در گروه‌های هدف، اعم از آن بسترها که با باورهای خودی، هم‌خوانی داشته یا نداشته باشد، اجرا نمود و برای اینکه فعالیت‌های خودی، به هدر نرفته و از طرفی هزینه‌های اضافی مالی، زمانی و انسانی، صرف نگردد، ضروریست که پیشاپیش، فرایند تدوین تم‌سازی صورت گیرد.

^۱ گروه مترجمین مرکز آموزش شهید بهید صیاد شیرازی (آیین نامه عملیات روانی ارتش امریکا) معاونت اطلاعات